

MÍSTA
ARCHITEKTONICKÉHO
VZ(D)ORU

ČESKÁ
ARCHITEKTURA
MIMO CENTRA
1990—2013

PETR VOLF

Pec pod Sněžkou

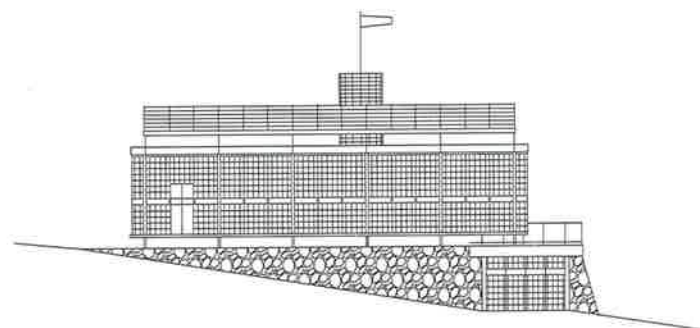
Královéhradecký kraj

Nová poštovna

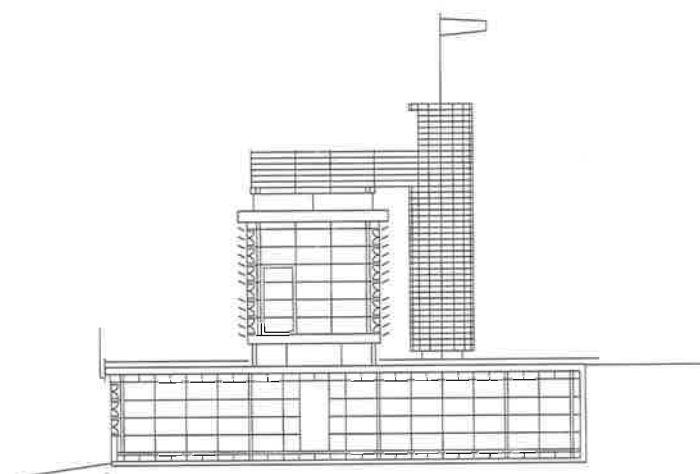
na Sněžce

I Jaroslava Skrbková
 A Patrik Hoffman, Martin Rajniš/
 H.R.A. Hoffman Rajniš Architekti
 P 2004–2005
 R 2006–2007

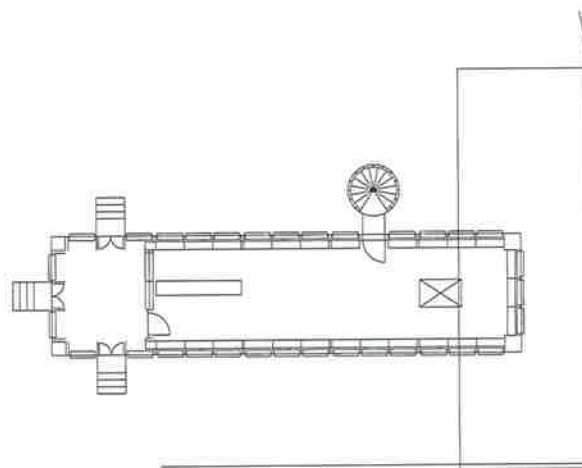
Stavba sice malá svými rozměry, ale obrovská svým významem pro architekturu: jedna z nejdůležitějších, jaká v České republice vznikla v 21. století. Nová poštovna je zásadní už svou extrémní polohou, protože se nachází na vrcholu nejvyšší české hory Sněžky, tedy ve výšce okolo šestnácti set metrů nad mořem. Výše už to u nás nejde. Neméně podstatná je skutečnost, že jde o budovu veskrze soudobou, již právě kvůli jejímu progresivnímu pojetí nebylo snadné prosadit. Pracovníci Krkonošského národního parku obecně brání svůj region vůči jakýmkoliv stavbám s rovnými střechami, a kvádr poštovny dlouho odmítali. Proběhla spousta jednání, dokonce odborné kolokvium o tematice krajinného rázu. Roky ubíhaly. Architekti nakonec dokázali svou vizi prosadit, aniž by přišla o svoje prvotní kouzlo. Byli pokorní. Věděli, že na ni budou působit nejtvrďší přírodní podmínky, vichry, těžké námrazy, proměnlivé teploty. Čím se inspirovali? Podle jeho autorů je tento dům „bratrcem skladů Amundsenovy nebo Scottovy výpravy na severní nebo jižní pól, příbuzným staveb, jaké člověk vidí v Grónsku a na Špicberkách“. Ve výsledku jde o radostnou architekturu postavenou ze dřeva a skla, která stojí na subtilních kovových podporách, aby šla případně – kdyby se někdy omrzela – snadno odstranit. Nastane-li zima, poštovna se celá uzavře vnitřními izolačními deskami a vnějšími žaluziemi, které ji dokonale ochrání před surovou nepohodou. Jako když se zavře krabička. Venkovní severní kruhové schodiště vede na střechu, z níž je nepřekonatelný panoramatický výhled. Kdo sem vystoupí, má pocit, že je přirozenou součástí přírody a může se dotknout nekonečna.

5 m

5 m

5 m

Pec pod Sněžkou

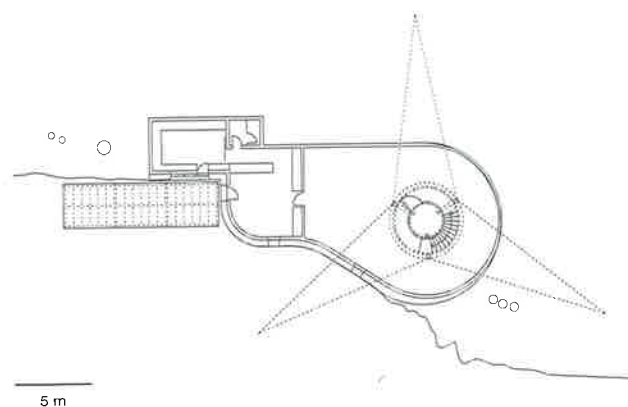
78 — 79

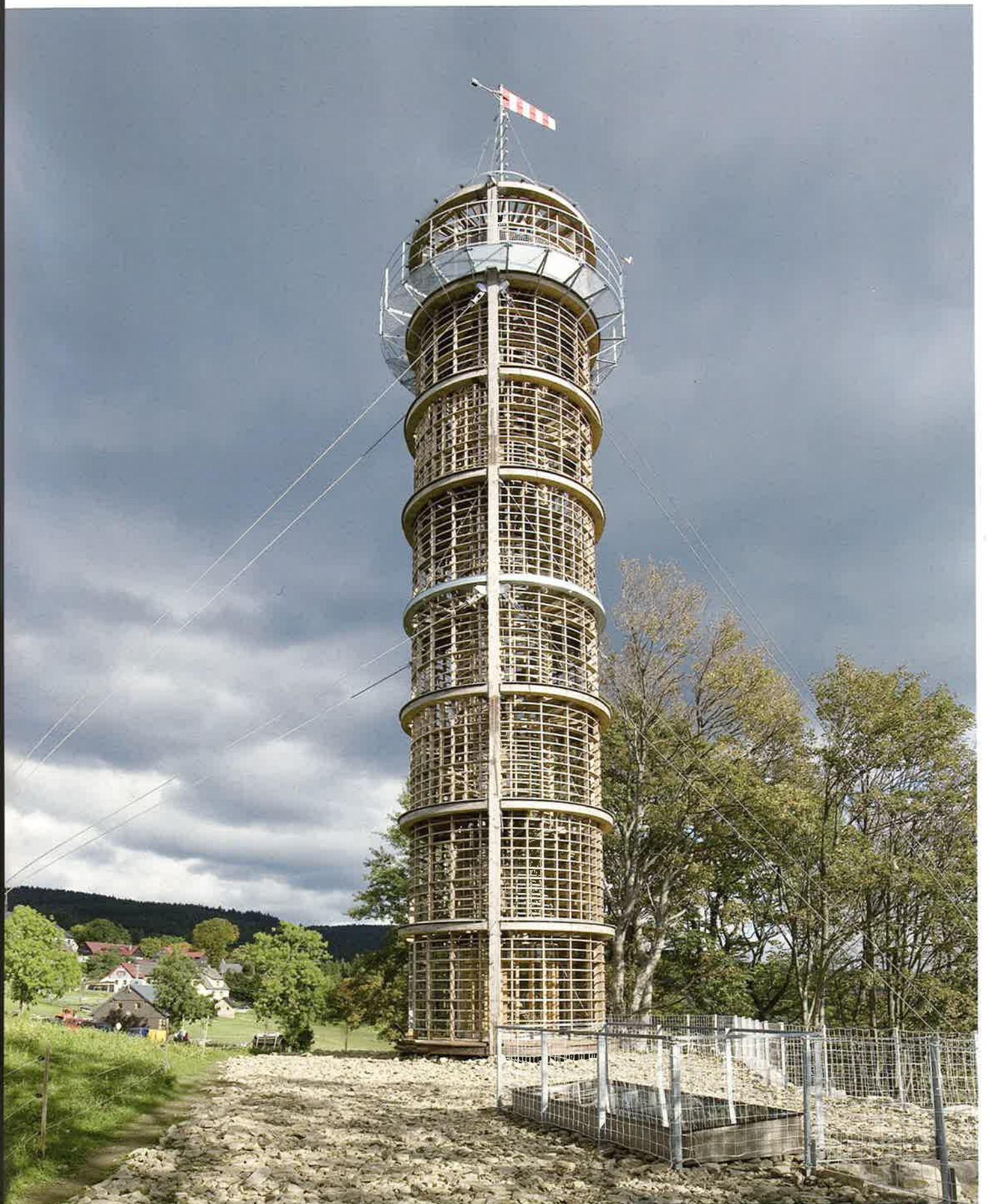

Příchovice (Kořenov)
Liberecký kraj
Maják a muzeum
Járy Cimrmana

I Aleš Voverka, Vlasta Plecháč
A Martin Rajniš, David Kubík/Huť architektury
Martin Rajniš
P 2010
R 2013
N 4 miliony korun

Martin Rajniš si uchovává neustále svěží mysl. Hovoří se o něm jako o enfant terrible české architektury – ale v tom nejlepší slova smyslu. Málokdo z jeho kolegů umí inspirovat svými přednáškami, postoji, a především svou bohatou tvorbou nastupující generace architektů jako on. Má nadhled: možná kvůli rozhlednám, jež staví. Maják a muzeum Járy Cimrmana, který navrhl spolu s Davidem Kubíkem, jsou samou esencí jeho tezí o přirozeném stavění. Jde o to ve správném poměru poskládat kámen, dřevo a sklo. Zde Rajniš navíc jako by předkládal svůj autoportrét. Stavba odráží jeho smysl pro humor, absurdnosti života a touhu po uplatnění selského rozumu. Maják je přece spojován výhradě s mořským pobřežím, kdežto tento byl vztyčen v Jizerských horách, v Příchovicích, na dohled od penzionu U čápa. A muzeum je zase věnováno Cimrmanovi, kultovní postavě nikdy nežijícího génia... Ono v podstatě není vidět, protože je zahlobeno do svahu a kryje ho kamenná stěna navazující na ostatní zdi probíhající po vrstevnici areálem. Stalo se součástí krajiny. Celá kompozice je pak založena na kontrastu mezi podélnými „hrázemi“ a vertikální dřevěnou konstrukcí majáku. Veškerý materiál je lokální, kámen se těžil přímo na místě výkopu, dřevo je z lesů v blízkém okolí. Otvorem v kamenné zdi se vstoupí do muzea, v jehož středu začíná točité schodiště vedoucí na krytou kruhovou vyhlídku v osmáctimetrové výšce, kde nechybí panorama s popisky, z něhož může návštěvník získat informace o tom, na co se dívá. Příchovice jsou na mapě současné architektury.

Příchovice (Kořenov)

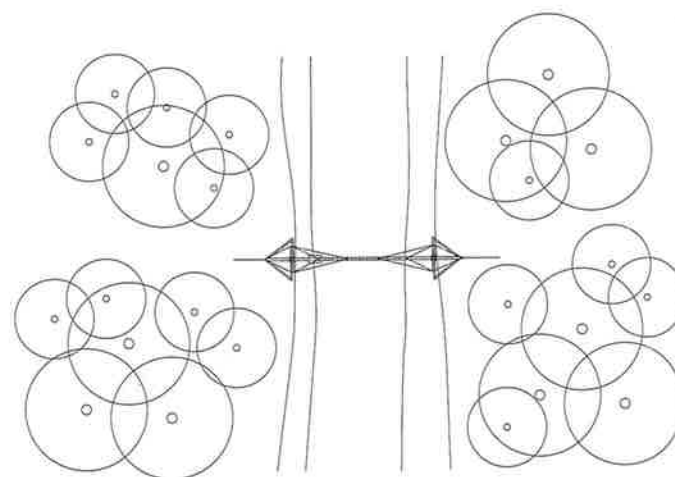

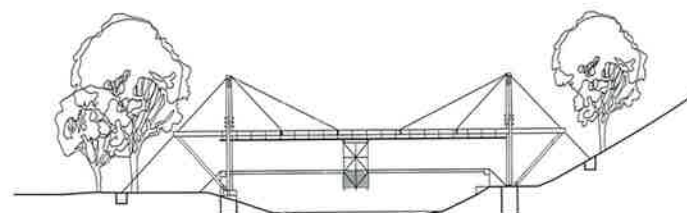
Chrastava
Liberecký kraj
Povodňový transbordér
v Andělské Hoře

I sdružení dárců
A David Kubík, David Pavlišta, Jitka Pucandlová,
Martin Rajniš/e-MRAK
P 2010
R 2010

Povodeň v roce 2010 zničila v Chrastavě a okolí čtyři mosty, dvanáct jich bylo poškozeno a dále zmizelo sedm lávek. Lávku v Andělské Hoře přes Lužickou Nisu se podařilo během krátké doby nahradit v Česku dosud nevídaným způsobem: takzvaným povodňovým transbordérem. Transbordér se stal symbolem rychlé pomoci a solidarity, ale také velmi originálním přepravným systémem, který k sobě přitáhl pozornost široké veřejnosti a médií. V podstatě jde o variaci na kabinovou lanovku, v níž se lidé vlastními silami přitahují z jednoho břehu na druhý přes řeku v gondole (vozíku) zavěšené na kladkách jedoucích po speciálně upraveném vazníku. Bez nároku na honorář jej s týmem svých mladých spolupracovníků navrhl profesor Martin Rajniš. Inspiroval se ocelovým transbordérem Mirko Bauma (jeho někdejšího kolegy ze Sialu) realizovaném na řece Niers v Porúří v roce 2003. Andělskohorský transbordér se od toho německého odlišuje: především v tom, že jeho základní nosné prvky jsou z dřevěných odkorovaných kmenů, zatímco ocel tvoří jen spojovací a podpůrné části. V důsledku to znamená nižší finanční náklady, které nepřesáhly šest set padesát tisíc korun, ale také větší soulad s přírodou, s níž zde transbordér přichází do nejbližšího kontaktu: využívají jej jak místní, tak turisté, pěší i na kolech putující po Jizerských horách. Za hodinu se takto můžou přepravit až tři stovky lidí, do gondoly se jich vejde najednou šest. První jízda se uskutečnila v symbolický čas: v 10 hodin 10 minut dne 10. 10. 2010. Podle Martina Rajniše by mělo zařízení vydržet až čtyřicet let. Velká voda na ně nedosáhne.

5 m

5 m

KNIHA MÍSTA ARCHITEKTONICKÉHO VZ(D)ORU /
ČESKÁ ARCHITEKTURA MIMO CENTRA 1990–2013
SE ZABÝVÁ STAVBAMI, KTERÉ VZNIKLY PO ROCE 1990
V OBCÍCH A MĚSTECH S MÉNĚ NEŽ DVACETI TISÍCI
OBYVATELI. SOUSTŘĚDUJE SE PŘEDEVŠÍM NA ŠKOLY,
VZDĚLÁVACÍ A VÝUKOVÁ STŘEDISKA, OBECNÍ
ÚŘADY, DOMOVY DŮCHODCŮ, KOSTELY, KULTURNÍ
DOMY, GALERIE, MUZEA, PAMÁTNÍKY, ALE VĚNUJE
SE TAKÉ DOPRAVNÍM A SPORTOVNÍM STAVBÁM
NEBO VEŘEJNÝM PROSTORŮM ČI PRŮMYSLOVÉ
ARCHITEKTUŘE. PUBLIKACE VZNIKLA JAKO SOUČÁST
PROJEKTU ARCHITEKTURA MIMO TRADIČNÍ CENTRA.